

tugelige privilegier. En ejendommelig selvmodsigelse hos forfatterinden må i denne forbindelse anholdes. P. 137 hævdes det, at allerede Knud den Hellige gav kirken jurisdiktion over egne undersåtter. P. 158 derimod oplyses (korrekt), at de første kirkelige domstole træffes under kong Niels, hvor der dog endnu er tale om jurisdiktion over gejstlige. Denne besynderlige fejltagelse er årsag til, at domkapitlets birkeret hævdes at indtræde i 1000-tallet og bispens først ca. 100 år senere.

Sligt er dog en undtagelse. I øvrigt imponerer forfatterinden ved sin store belæsthed i både tysk og dansk litteratur, og hendes bog rummer et uomgængeligt materiale for al fremtidig forskning i middelalderlige danske retsforhold.

Helge Paludan

Jørgen H. P. Barfod: Danmark-Norges handelsflåde 1650-1700. (Søhistoriske Skrifter, VI, udgivet af Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg 1967). 210 s.

I et par indledende kapitler skildrer søfartshistorikeren, lektor Barfod den geografiske og klimatiske baggrund for den dansk-norske skibsfart og de forudsætninger, man i 1600-tallet havde for at navigere: søkort, måleinstrumenter, fyrvæsenet. Dernæst følger en gennemgang af forhold vedrørende den dansk-norske handelsflåde, målangivelser, skibsstørrelser og skibstyper, ind- og udløb af skibe og handelsflådens størrelse for de forskellige byer og områder. De mange oplysninger og tabeller bygger på en systematisk gennemgang af periodens toldlister for danske, norske og slesvigske byer. Desværre er materialet i mange tilfælde temmelig ufuldstæn-

digt, og opstillingerne må bære præg deraf. Særlig mærkbart bliver det, når forfatteren opstiller tabeller over *udviklingen* inden for handelsflåden, væksten i skibsfart og tonnage.

Efter denne oversigt over handelsflåderne følger en række kapitler om skibsmaterialer, skibsnavne, skippere og redere samt et sammenfattende kapitel om skibsfarten i perioden, dens totaltal og opgaver. Til sidst bringes en række tabeller og et udførligt register.

Det store og spredte stof er ikke altid lige klart ordnet; kapitlerne kan indeholde mere, end overskriften angiver, og opstillingerne er ikke altid konsekvente. Barfods bog samler dog et stort, usammenhængende og desværre også ufuldstændigt materiale. De vundne resultater må sikkert i flere tilfælde benyttes med varsomhed; de giver dog visse holdepunkter for en bedømmelse af mange forhold inden for den dansk-norske søtransport i 1600-tallets anden halvdel.

Ole Degn

Johan Thomas Lundbye: Et år af mit liv. Udgivet af Mogens Lebech. (Foreningen for Boghåndværk, Nyt Nordisk Forlag, 1967). 174 s.

Maleren Lundbyes »dagbog« 1842-43 har været kendt længe. Brudstykker af den har været offentliggjort, Karl Madsen har benyttet den i sin biografi af Lundbye, og Ib Ostenfeld havde den som hovedkilde for sin disputats i 1937 om det manio-depressive hos Lundbye.

Udgivelsen i helhed er imidlertid velmotiveret. For kunsthistorikeren er der næppe mere at hente end allerede sket er; men den giver den historisk interesserede læser et følt og levende genrebillede af efterromantikens